

Veredeling van robuuste onderstammen voor tomaat

– Biomerker-selectie voor wortelontwikkeling –

Groene Veredeling

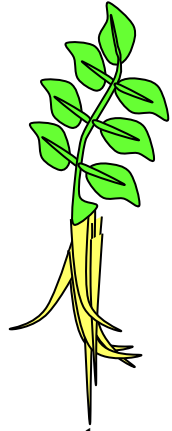
Jan Henk Venema

Rijksuniversiteit Groningen

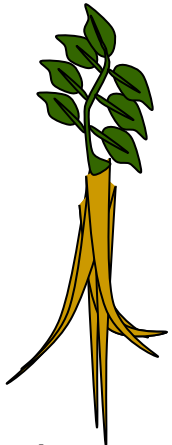
12 juni 2013

Tomaat is in NL voor >95% geënt op een onderstam

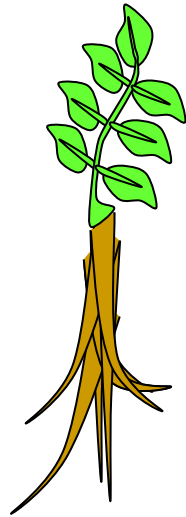
enten = combineren van 2 rassen met de beste boven- en ondergrondse eigenschappen

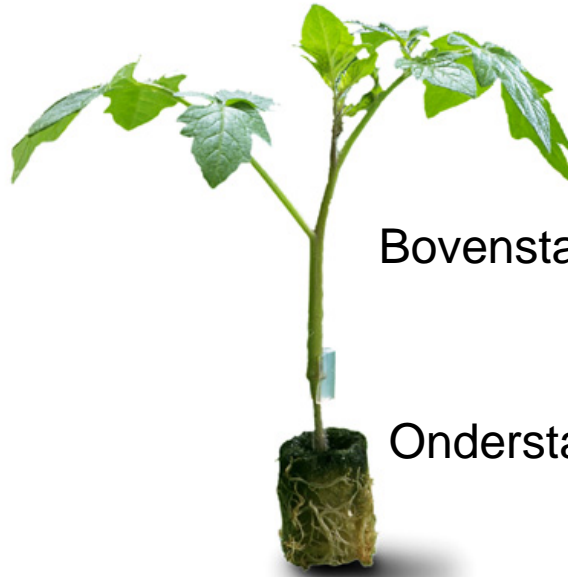
Bovenstam ras

Onderstam ras

Geënte tomaat

Bovenstam (ent)

Onderstam

Groene Veredeling

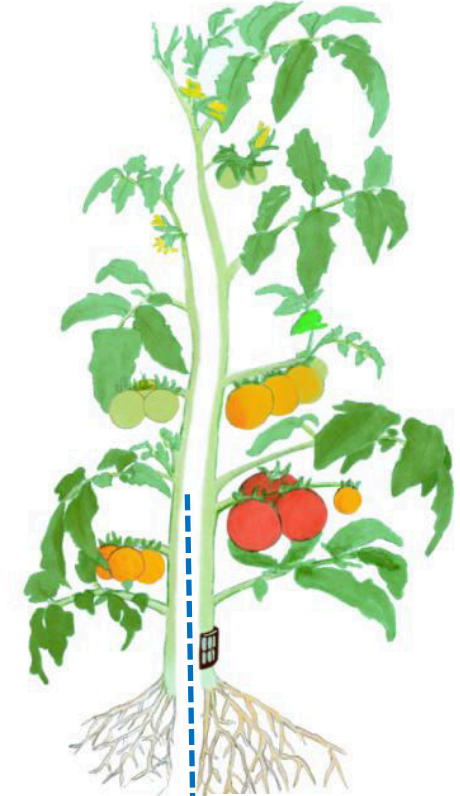
Wat levert een onderstam?

- Biologische teelt: resistentie tegen bodemziekten

- o *Verticillium dahliae*
- o *Meloidogyne spp.*
- o *Clavibacter*
- o *Fusarium* (diverse soorten)
- o *Kurkwortel*
- o *Colletotrichum coccodes*

- Gangbare teelt: groeikracht en uithoudingsvermogen

niet geënt | wel geënt

Hogere productie en
betere vruchtkwaliteit

Groene Veredeling

Waar hebben tomatentelers behoefte aan?

- Voor een duurzame teelt bestaat er in gangbare en biologische teelt behoefte aan nieuwe rassen die:
  - toe kunnen met minder nutriënten (low input: “meer met minder”).
  - beter aangepast zijn aan wisselende teeltcondities (abiotische stress).

- Oplossing voor tomaat: veredeling van groeikrachtige “robuuste” onderstammen met:
  - verbeterde wortelontwikkeling (nutriëntengebruiksefficiëntie)
  - tolerantie tegen kou, zout en droogte

Groene Veredeling

Problemen voor veredeling van onderstammen

- Genetische variatie binnen de kastomaat voor gewenste onderstameigenschappen is gering.

Oplossing: zoek naar variatie in wilde tomaten.

- Gewenste onderstameigenschappen zijn complex: deze worden door meerdere genen bepaald.

- Te weinig fysiologische kennis van hoe een onderstam werkt.

Groene Veredeling

Hét problemen voor veredeling van onderstammen:

Praktische selectiemethoden voor onderstammen ontbreken, hierdoor is de veredeling:

- proces van *trial-and-error*
- langzaam, arbeidsintensief en vergt veel (gestookte) kasruimte

Doelstelling van dit project:

Het ontwikkelen van een methode waarmee veredelaars groeikrachtige robuuste onderstammen kunnen selecteren:

een “biomarker” voor wortelontwikkeling.

Groene Veredeling

Zoeken naar variatie in wortelontwikkeling

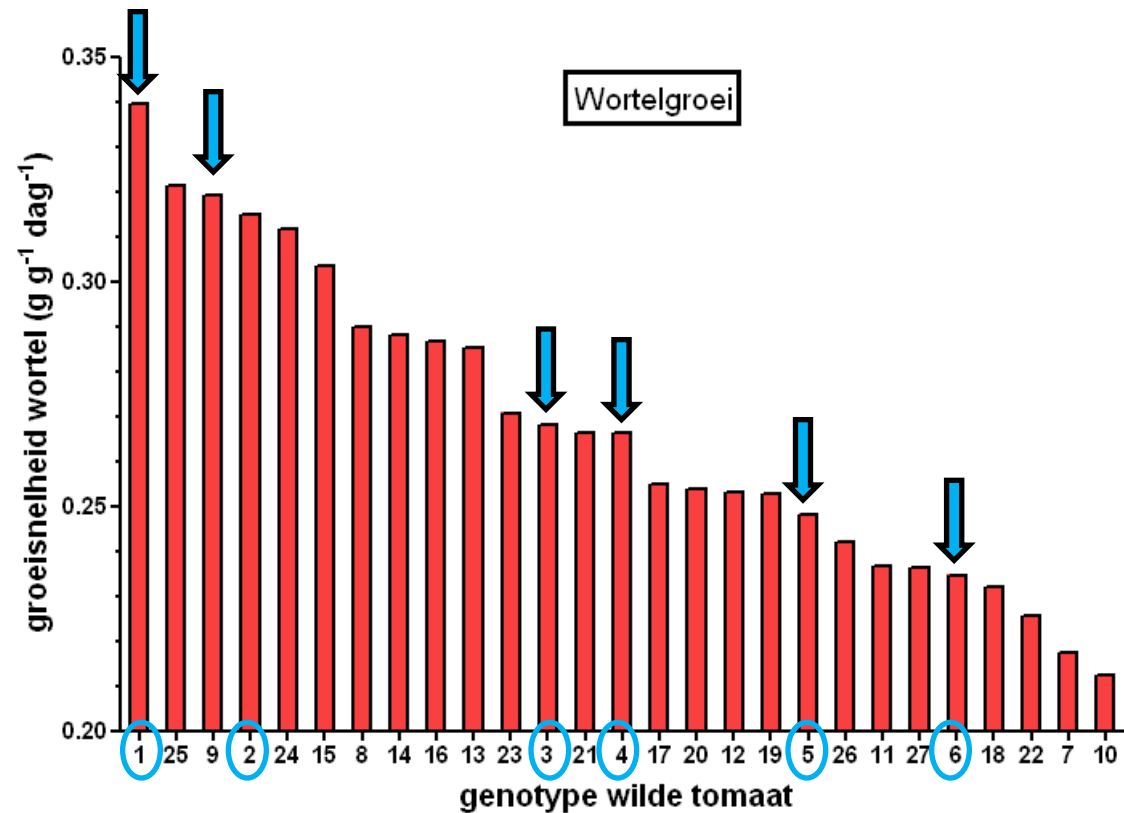
- Testen van 27 genotypen van wilde tomaat onder:
  - optimale groeicondities
  - zout stress (75 en 150 mM NaCl)
  - lage worteltemperatuur (16 en 12°C)

Groene Veredeling

Resultaat

- Selecteren van 6 genotypen met een zo breed mogelijke variatie in:
  - wortelgroei
  - zouttolerantie
  - koudetolerantie

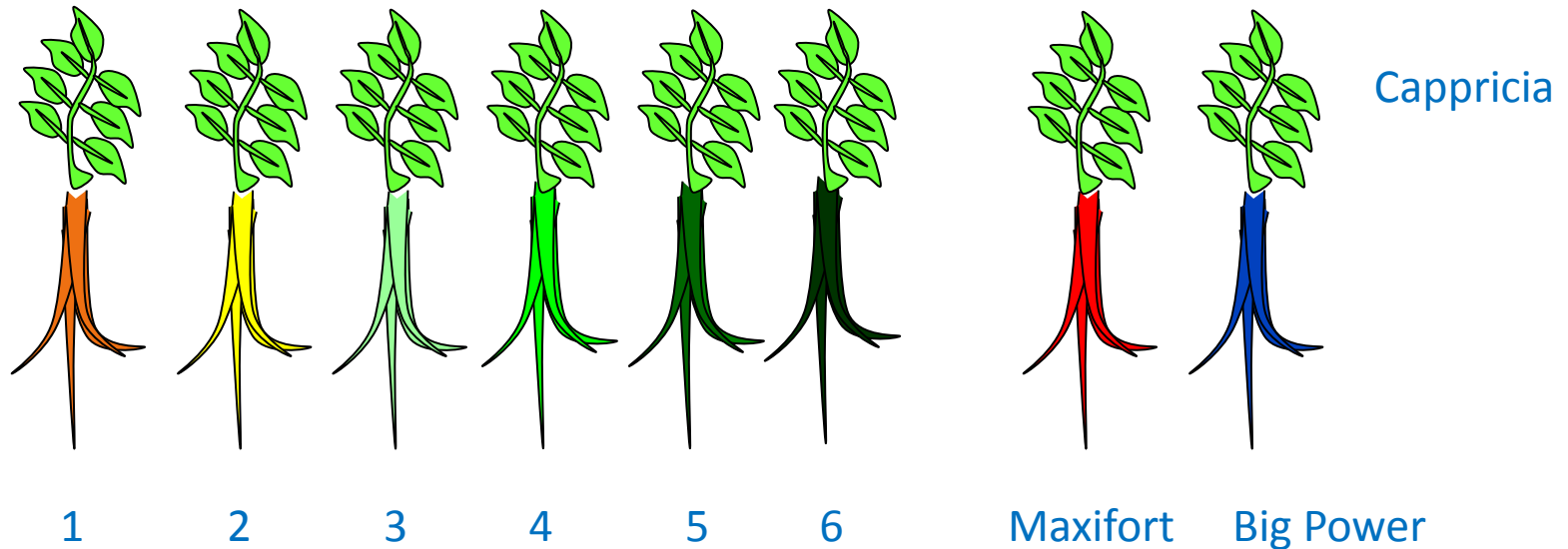

Aanpak & methodiek

- De 6 geselecteerde wilde tomaten genotypen zijn gekruist met een moeder onderstamlijn. Resultaat: 6 hybriden.

- 6 hybriden getest als onderstam in verder onderzoek.

Groene Veredeling

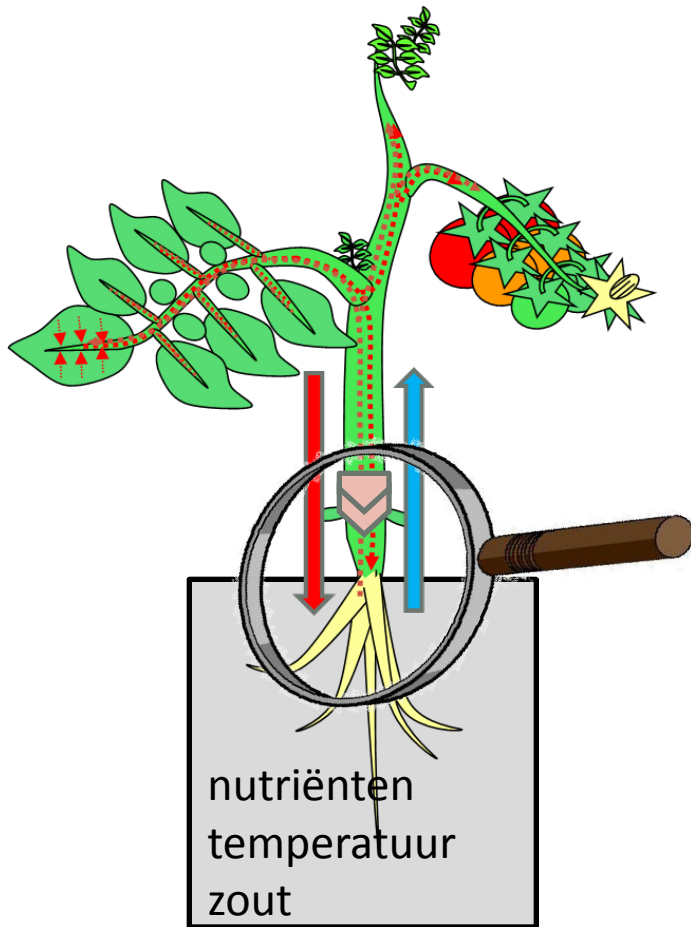
Aanpak & methodiek

- Onderstammen testen onder:
  - biologische teeltcondities
  - gangbare teeltcondities
  - stresscondities wortelmilieu (kou & zout)

- Groei en productie

- Fysiologische analyses:

- wortelontwikkeling (groeï en architectuur)
- nutriëntconcentraties
- fotosynthese en waterhuishouding
- groeiregulatoren (hormonen)

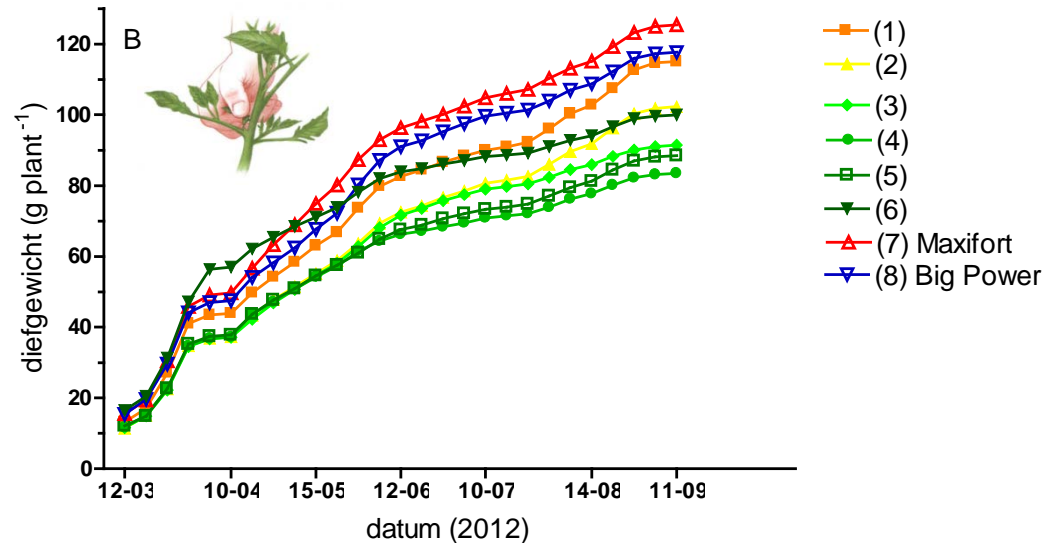
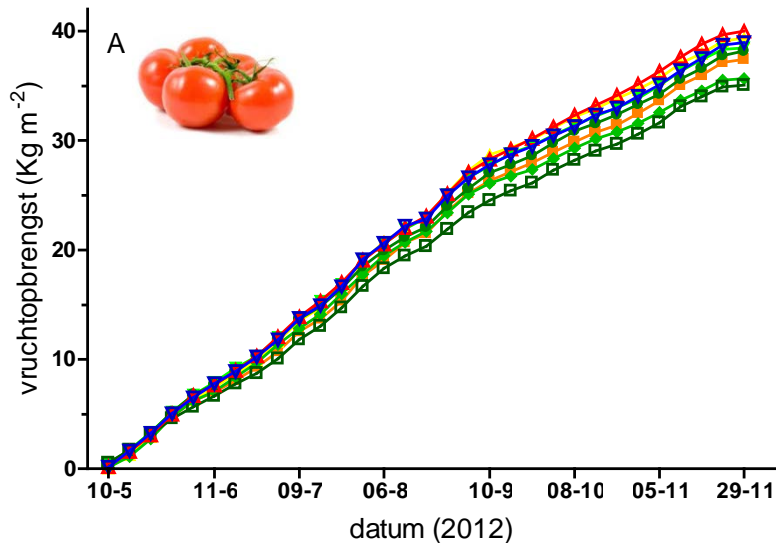

Groene Veredeling

Onderstam experiment bij biologische teler

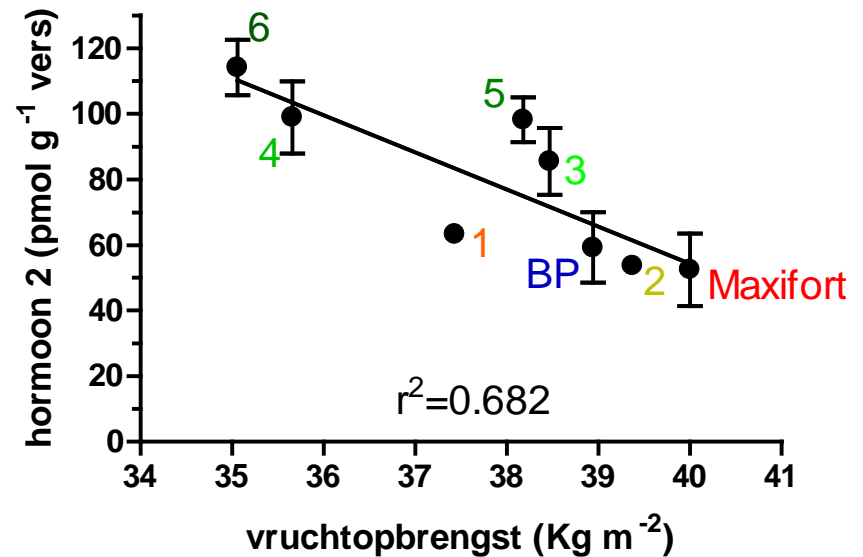
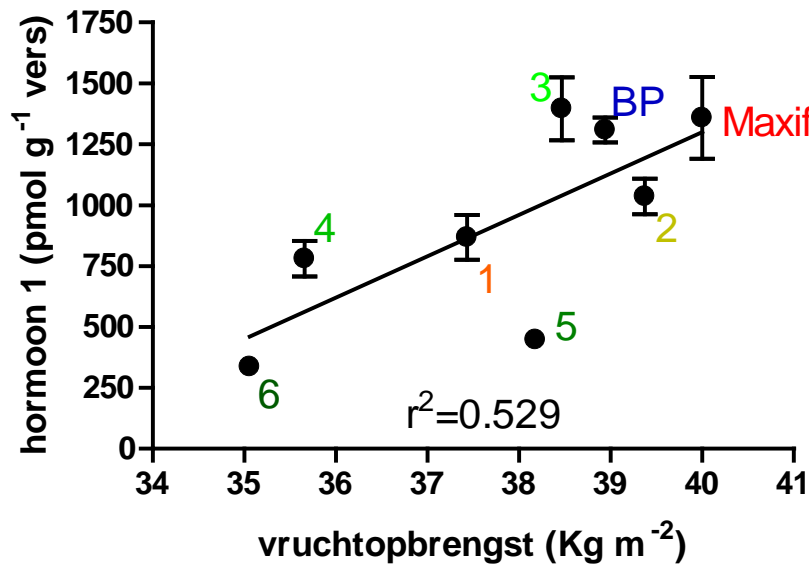
Effect onderstam op vruchtopbrengst (A) en diefgewicht (B)

Groene Veredeling

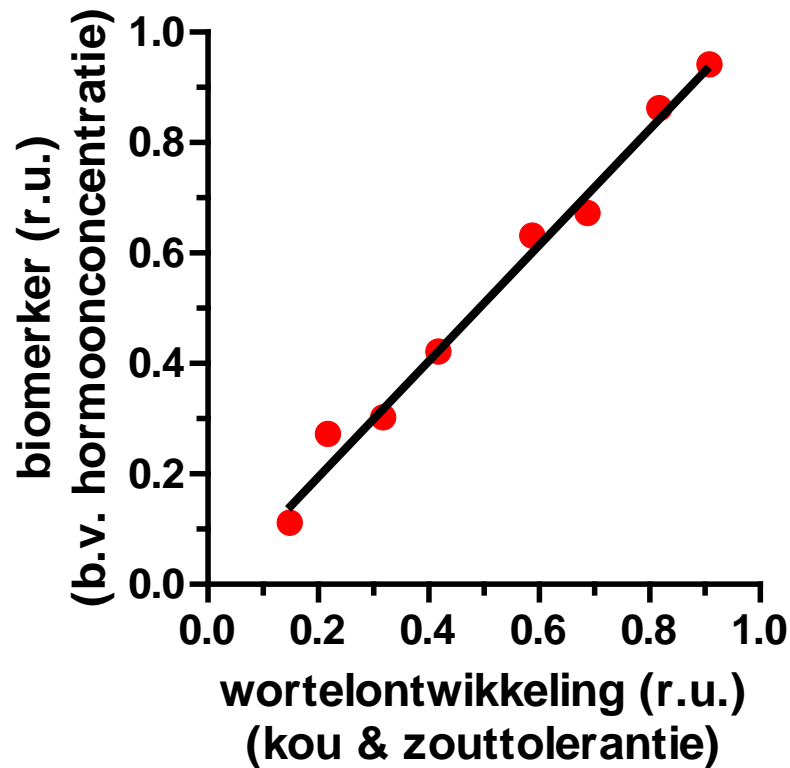
Effect onderstam op hormoonconcentratie in blad

Correlatie vruchtopbrengst en hormoonconcentraties:
potentiële biomerkers voor groeikracht van onderstam.

Product

Een biomarker om robuuste onderstammen te selecteren die het nutriëntengebruik in biologische en gangbare tomatenteelt verbeteren.

Groene Veredeling

Project Partners Groene Veredeling Tomaat

university of
 groningen

Jan Henk Venema

Leen Villerius

Theo Elzenga

WAGENINGEN UR

For quality of life

Tatsiana Charnikova

Harro Bouwmeester

syngenta

Ryan Ramsey

Martijn van Stee

Gert-Jan de Boer

Marcel van Diemen

Groene Veredeling

Dank voor uw aandacht!

Vragen?

Contact: nn@oo.nl

Ministerie van Economische Zaken

WAGENINGENUR

For quality of life

LOUIS BOLK
INSTITUUT

